

Zeilwoordenlijst voor waterscouting.

De belangrijke vreemde woorden en begrippen voor de beginnende bemanningsleden.

A

Aanliggen:	Zeilstand waarbij de wind de welving van het zeil goed kan volgen.
Aanslaan:	Vastmaken van een lijn; landvast, val, sleeptros, ankerlijn.
Aanmeren:	Foutieve term, het is afmeren.
Achterlijker dan dwars:	Meer vanachter dan dwars op de boot.
Achterspring	Landvast van achterschip naar de wal bij het voorschip.
Afvallen:	De boeg van de wind afsturen (tegengesteld = oploeven).
Afhouden:	Schade vermijden door de boot tegen te houden.
Averij	Schade aan schip en tuig.

B

Bak:	Een zeil staat “bak” als de wind er van de verkeerde kant inblaast.
Bakboord:	Linkerzijde van de boot als u met het gezicht naar de boeg staat.
Beleggen:	Het zo vastzetten van een lijn op een bolder dat hij makkelijk weer los te maken is.
Beneden langs	Aan de lijzijde passeren
Beneden winds:	Een positie waar de wind heen waait.
Bezeild:	Zie: te bezeilen
Binnen de wind zeilen:	Voor de windse koers waarbij de giek door wind buitenboord gehouden wordt.
Blok:	Scheepsbenaming voor een katrol.
Boot:	Zeevaart: boot is bijboot, schip is groot vaartuig. Binnenvaart boot kan zich zelfstandig voortbewegen, schip niet. In samenstelling is het altijd boot: dus zeilboot, stoomboot, loodsboot, veerboot etc. Maar gek genoeg weer wel voorschip, achterschip.
Bovenwinds punt:	Een positie waar de wind vandaan komt.
Bovenlangs	Aan de loefzijde passeren
Boeireep:	Een treklijn door het ankerroog met de markeringsboei.
Buikdenning:	Zie denning.
Buiswater:	Over de boeg van de boot opspattend water
Bijliggen:	Stilliggen van een zeilboot aan de wind; fok bak, grootzeil midscheeps doorgezet, roer lij.
Bijdraaien:	Stilliggen van een zeilboot door de kop in de wind te draaien.

C

Casco:	Kale romp van de boot
C.W.O:	Commissie watersport opleidingen; opleidingseisen en examens varen.

D

Deinzen:	Achteruit zeilen
Denning:	Vlonder op de bodem (buikdenning) waarover gelopen kan worden.
Diepgang:	De afstand van de waterlijn tot het onderste punt van de kiel.
Dirk:	De lijn waarmee de giek wordt opgehaald (ook kraanlijn genoemd)
Doft:	Zitplanken van boord tot boord voor de roeiers

Dol:	Vorkvormige houder waarin de roeier zijn riem plaats om te roeien.
Doorzetten:	Schoten of vallen strak zetten.
Drift:	Zijdelings wegdrijven van een boot, wordt ook verlijeren genoemd.
Dukdalf:	In het water geplaatst hekwerk om af te meren.
Dwarspeiling:	Methode om de positie te bepalen.

E

Etiquette:	Gedagsregels, vaaretiquette: gedrageregels voor opvarenden.
-------------------	---

F

Fender:	Stootkussen of stootwil.
Fok:	Driehoekig voorzeil aan de voorstag
Fokkenschoot:	Lijn om de fok mee te bedienen

G

Gaffel:	Rondhout om de bovenkant van het zeil uit te houden.
Gestreckte koers:	Evenwijdig varen aan de as van het vaarwater.
Giek:	Rondhout om de onderkant van het grootzeil uit te houden.
Gieren:	Slingerbeweging (horizontaal) om een anker of sleeptros
Grootschoot:	Schoot van het grootzeil
Gijpen:	Voor de wind wenden, waarbij het grootzeil met een zwaai overkomt.

H

Halve wind:	Dwars inkomende wind.
Halzen	De halshoek van het grootzeil omhoog halen (bij vletten kan dit niet)
Helmstok:	Houten stok voor de bediening van het roer.
Hoge kant:	De kant waar de wind aan boord komt.
Hogerwal:	De wal waar de wind vandaan komt
Hozen	Water uit de boot scheppen.
Hoog aan de wind:	Een koers zeilen, waarbij de windhoek t.o.v van de zeilen zo klein mogelijk is.
Hoogte (winnen):	Afgelegde afstand tegen de wind bij het opkruisen

I

In de wind:	Koers met de wind recht van voren.
--------------------	------------------------------------

J

Jagen:	Het met een lijn door mens of dier voorttrekken van een boot over het jaagpad
---------------	---

K

Kenteren:	Omslaan
Kiel:	Vast onder de boot hangend vleugelvormig onderdeel, dat als contragewicht dient en om de het verlijeren tegen te gaan.
Killen:	De wind blaast te veel langs het zeil waardoor het minder voortstuwing

	geeft
Klapgijp:	Ongecontroleerde gijp.
Knoop:	Snelheidsmaat; 1 knoop=1 zeemijl per uur=1852 meter per uur.
Knijpen:	Het zo hoog aan de wind zeilen dat het ten koste gaat van de snelheid
Kraanlijn:	Zie dirk
Koers:	Richting waar de boot naar toe gestuurd wordt.
Koplastig:	De kop van de boot ligt te diep en het is slecht op koers te houden.
Kous	Metalen oog in het zeil
Krabben:	Het anker wordt over de bodem getrokken zonder dat het zich erin vastzet
Krimpen:	Windrichting verandering tegen de wijzers van de klok in.
Kruiphoogte:	Afstand van de waterlijn tot het hoogste punt van de boot.
Kruisen:	Zie laveren.

L

Lage kant:	De kant waar de wind het schip verlaat
Lagerwal:	De wal waar de wind naar toe waait.
Landvast:	Lijn voor het vastleggen van de boot.
Laveren:	Afwisselend over bak- en stuurboord zeilen om een bovenwinds gelegen positie te bereiken.
Leuver	Naam van de verbinding van de fok met de voorstag.
Lij:	De kant waar de wind naar toe waait.
Lijgierig:	De neiging van de boot om van de wind af te draaien
Loef:	De kant waar de wind vandaan komt.
Loefgierig:	De neiging van de boot om naar de wind toe te draaien.
Lopend want:	Al het lopende touwwerk dat bedoeld is voor de zeilen
Lummel:	Draaibare verbinding tussen mast en giek
Lijk:	(Verstevigde) randen van het zeil.

M

Marlijn:	Het touw waarmee een zeil aan het rondhout wordt vastgemaakt.
M.B.L	Machtiging bootleiding; vaarbewijs waterscouting (zie tabel onderaan)
Mik:	Steun voor de giek en gaffel als er afgetuigd is.

N

Neuring:	Een hulplijn aan het ankerkruis om het anker rechtstandig op te halen
-----------------	---

O

Onder zeil:	Varend met gehesen zeilen, zonder andere voortstuwing
Oploeven:	De boeg naar de wind toedraaien
Opkruisen:	zie laveren
Oplopen	Inhalen
Oppertje	Luwte aan hogerwal
Over bakboord:	De koers met de giek aan bakboord.
Over stuurboord:	De koers met de giek aan stuurboord.
Overstag gaan:	Het door de wind varen, waardoor de zeilen over de andere boeg moeten worden gezet.

Overtrekken: Foutieve zeilstand waarbij de wind de welving van de zeilen niet goed meer kan volgen en loslaat van het zeil (er ontstaat turbulentie)

P

Planeren: Toestand dat de boot min of meer over het water scheert.
Puts: Emmer aan een touw om dekken mee te wassen
Rak: Deel van een (wedstrijd)baan tussen twee merktekens of recht stuk water of tussen twee bochten
Ree: Uitvoerings commando voor het overstag gaan.
Reven: Zeiloppervlak verkleinen
Rompsnelheid: Maximale snelheid die een niet planerende boot kan bereiken.
Ruime wind: Koers waarbij de wind schuin van achteren komt.
Ruimen: Windrichting verandering met de wijzer van de klok mee.

S

Schiemannen: Het maken van knopen en splitsen.
Schiften Kleine verandering van de windrichting.
Schip Zie boot
Schijnbare wind: Resulterende windrichting al gevolg van de werkelijke wind en bootsnelheid.
Schoot: Lijn waarmee de stand van de zeilen geregeld worden.
Sliplijn Aan de windse koers
Slag: De gezeilde afstand tussen (tweemaal) overstag gaan.
Slingeren: Scheepsbeweging rond de lengteas van de boot.
Spring: Zie voorspring, achterspring
Stag (staal) kabels die de mast ondersteunen
Standaard want: Alle vaststaande lijnen en staaldraad.
Stampen: Scheepsbeweging rond de dwars as van de boot.
Strietsen Dwarsuit trekken van een lijn om die strakker te zetten
Strijken v.d. zeilen: Het laten zakken van de zeilen.

T

Te bezeilen: Een positie is te bezeilen (bezeild) wanneer de boot er zonder laveren heen kan varen.
Te loevert: Bij een voor de windse koers: Fok aan loefzijde.
Tell-tales: Kleine draadjes aan het zeil om de windstroom erlangs te kunnen volgen.
Trekwal Oever met een voordelige windschifting
Trimmen: Het zo gunstig mogelijk afstellen van de zeilen, mast, roer en zwaard.

V

Val Lijn waarmee de zeilen gehesen worden.
Verlijeren: Dwarsscheeps wegdrijven als gevolg van de wind. (Heet ook drift)
Volvallen v.d. zeilen De zeilen vullen zich geheel door de wind
Voor de wind: Koers waarbij de wind vrijwel van achteren komt.
Voorspring Landvast van voorschip naar de wal bij het achterschip.

W

- Waterlijn:** De scheidingslijn tussen water en lucht op een boot.
Waterverplaatsing: Het volume van de verplaatste hoeveelheid water door de boot.
Werkelijke wind: De wind (richting en kracht) die men voelt als u op de wal staat.

Z

- Zeilteken:** Merk/type aanduiding van het zeilschip
Zog: Schuimend of kolkend waterspoor achter de boot.
Zwaard: Een plank of metalen plaat onder water bij een zeilboot om het verlijeren tegen te gaan.

Spel met zeilwoorden:

Wie van de drie spreekt de waarheid. Er wordt door de leiding een selectie gemaakt van ongeveer 10 woorden, die nog niet tot de woordenschat van de wacht behoren.

Drie van de leiding nemen uitdost als typetjes plaats achter een tafel, waarvoor de wacht een zitplaats heeft. De spelleider introduceert ze en verteld dat een van de drie een goed antwoord geeft. De verkenners hebben een bordje gemaakt met de namen van de drie typetjes, waarmee ze stemmen voor het goede antwoord.

In dit gezelschapsspel is het de bedoeling dat de leiding een vreemd verhaal verteld over dat woord. Hieruit moeten de kinderen dan kiezen, het goede antwoord wordt gegeven door de leiding met het goede antwoord op te laten staan. Let er wel op dat veel woorden ook een andere betekenis hebben zoals zwaard, beleggen. Het goede antwoord mag dus maar een keer voorkomen bij de verhalen van de leiding.

Heel gemakkelijk en leerzaam.

Een variant kan zijn dat er telkens drie andere kinderen een woord presenteren.